

СВАБОДА

1992

#4 Красавік

Кошт 1 рубель

ГОД ЗАСНАВАННЯ 1902
ВЫХОДЗІЦЬ З 1990РЭДАКТАР ІГАР ГЕРМЯНЧУК
ВЫДАВЕЦ ПАВАЛ ЖУКАДРАС ДЛЯ КАРЭСПАНДЭНЦЫ:
220131, Менск, а/с 417
тэл.: (0172) 34-22-95
факс: (0172) 34-22-95

Аўтограф на разьвітаньне

Менскі паліграфкамбінат на выдатнай паперы надрукаваў кніжку-дэведнік «Народны дэпутаты Рэспублікі Беларусь», дзе на 245 старонках змешчаны фотаздымкі усіх 346 дэпутатаў ВС і кароткія біографічныя звесткі пра іх:

Магілёўская гарадзкія ўлады вырашылі ачысьціць ад съмечыць свой горад. Пакуль, аднак, зроблены толькі першы крок — кожнага жыхара абклалі штотомесчным падаткам (1р. 50 к.)

нарадзіўся, вучыўся і г.д.

Наклад выдання — усяго 500 экзэмпляраў. Дэпутаты асаблівай увагі на гэта не з’яўнілі, затое вельмі здзіўлілі кошту кнігі — 260 рублёў. Аднак ніхто не пратэставаў, дэведнік набылі практычна ўсе народныя абрачныя. і цяпер яны займаюцца тым, што ставяць адзін аднаму аўтографы пад сваімі здымкамі, некаторыя нават з пажаданьнімі. На разьвітаньне?

Мікола АЎТУШКА

Дачу Дземяньцея, магчыма, падпалі!

7 красавіка пасля 4-й гадзіны раніцы ў вёсцы Атоліна пад Менскам згарэла дача былога Старшыны ВС Беларусі Мікалая Дземяньцея.

Гаспадар з’яехаў з дачы за чатыры гадзіны да таго, як яна загаралася. Пахар пачаўся знутры. Ад шчытавога дома памерам 8х8 мэтраў мала што засталося. Прывычну пажару высьвятляе апэраторыўная група міліцыі. Адна з вэрсій — дачу падпалі.

Па звестках СВАБОДЫ, дачны ўчастак у Атоліна Мікалай Дземяньцей атрымаў у мінулым годзе яшчэ на пасадзе Старшыны ВС. Дом пабудавала саўмінаўскае рамонтна-будаўнічае ўпраўленне. Дземяньцею прапаноўвалі добры кавалак зямлі ў больш файнім месцы — паблізу ўрадавае рэзыдэнцыі ў Ждановічах, дзе

надзялялася ўчасткамі менская намэнклятура. Аднак Мікалай Іванавіч адмовіўся, і на ягоным месцы за паўгады пабудаваў сабе шыкоўны асабняк дэпутат Уладзімер Леўчык — старшыня камісіі ВС.

Пятро ПАНКРАТОВІЧ

Тры зоркі Станіслава Шушкевіча

«Я на законных падставах атрымаў званье палкоўніка, а ня так, як некаторыя нашы дэпутаты: са старшага лейтэнанта робяцца адразу палкоўнікам!», — так заявіў карэспандэнту СВАБОДЫ высокапастаўлены саўмінаўскі чыноўнік Генадзь Данілаў. Ен, аднак, адмовіўся сказаць, каго канкрэтна мае на ўвазе. Але мы высьветлілі гэта зь іншых крыніц.

У пачатку гэтага года галоўнакамандуючы аўд’янанымі Узброенымі Сіламі СНД маршал Шапашнікаў загадам №09 прысвоіў ст.лейтэнанту запаса С.Шушкевічу вайскове званье палкоўніка. Адначасова атрымаў палкоўніка В.Кебіч і сам Г.Данілаў. Рэдакцыя дзякуе спадару Данілаву за цікавую інфармацыю.

І.Г.

НОВЫЯ ГРОШЫ

(чытайте 5-ю стр.)

◆... А табе — пакет!◆

У панядзелак 13 красавіка а 15 гадзіне Ініцыятыўная група рэфэрэндуму перадае ўсе сабраныя подпісы (больш за 350 тысяч) у Цэнтральную выбарчую камісію.

Самае разумнае, што мог бы зараз зрабіць Вярхоўны Савет, — гэта ўзяць кірунак на тэрміновы самароспуск і новыя выбары, каб не даводзіць спраvu да рэфэрэндуму і не сышоці з ганьбаю.

«Якім будуть дзеяньні Вярхоўнага Савету ў дачыненьні да рэфэрэндуму — прадказаць абсалютна немагчыма, — сказаў карэспандэнту СВАБОДЫ лідар апазыціі БНФ Зянон Пазняк. — Па законе ад іх патрабуецца прызначыць толькі дату рэфэрэндуму. Але ад гэтага Вярхоўнага Савету можна чакаць чаго заўгодна: яны могуць навогул забараніць рэфэрэндум... Аднак якім б не былі іхнія дзеяньні, гэта ўжо ня мае асаблівага значэння. Ёсьць факт: Ініцыятыўная група выканала ўсе патрабаваны закону і сабрала патрэбную колькасць подпісаў. На тэрыторыі былога Савецкага Саюзу гэта першы выпадак, калі на ўлады ініцыятуруючы рэфэрэндум, а ён прыйшоў зыніу!»

Дарэчы, на гэту асаблівасць з’яўніла ўвагу і

амэрыканскія пасольства ў Менску. Па нашай інфармацыі, ягоныя прадстаўнікі прыкладна два тыдні таму наведалі Цэнтральную выбарчую камісію і гутарылі зь яе старшынёю. Апрача іншага, цікавіліся, ці можа здарыцца так, што, нягледзячы на 350 тысяч подпісаў, Вярхоўны Савет ўсё ж заблякуе рэфэрэндум. Можа быць і такое, — адказаў старшыня ЦВК. Амэрыканцы далікатна зразумець, што Злучаныя Штаты нядуха прыхільна ставяцца да краіны, дзе парушаюцца права чалавека.

Але наш Вярхоўны Савет наўрад ці разумее такія нюансы.

Пятро ПАНКРАТОВІЧ

Генэральскае войска

Як высьветліў карэспандэнту СВАБОДЫ, большасць генэралаў Беларускай вайсковай акругі (а іх тут каля 80) вельмі зацікаўлены ў тым, каб міністрам абароны Беларусі быў прызначаны менавіта генэрал-лейтэнант Павел Казлоўскі, цяперашні начальнік штабу ВВА, 50-гадовы беларус з Пружаншчыны, кандыдатура якога афіцыйна ўнесена на разгляд ВС. У гэтым зацікаўлены і сам камандуючы акругай генэрал-палкоўнік Кастэнка, які, па нашых звестках, гатовы быць намеснікам у свайго цяперашняга падначаленага. У беларускім войску мяркуеца прыкладна 40 генэральскіх пасадаў, і ўсе яны, відаць, ужо падзелены.

Мікола ІГНАТОЎСКИ

БУДЗЕМ З ПАШПАРТАМІ

Як паведаміў карэспандэнту СВАБОДЫ начальнік Дзяржзнаку Беларусі Сяргей Слабчанка, з выпускам беларускіх пашпартоў няма ніякіх праблемаў.

— Зараз, каб атрымаць замежны пашпарт, людзі плоцьця па тысячи рублёў, што эквівалента 10 долярам, — гаворыць С.Слабчанка. — У той жа час, надрукаваны пашпарт за мяжой абыдзецца нам максимум па 2 доляры за кожны.

Наш новы пашпарт, як вядома, будзе паўнамоцны і для замежных паездак. Таму ёсьць сэнс друкаваць яго на Захадзе, а грамадзянін Беларусі сам аплоці выдаткі, заплаціўши за пашпарт на тысячу, а 200 рублёў.

Распрацаваны Міністэрствам унутраных справаў праект Палажэння аб пашпартце грамадзянін Рэспублікі Беларусь адповідае міжнароднаму стандарту, які ўзгоднены з ААН. Гэта так званая сістэма ICAO, якая дае мячымасць чытаць пашпарт машынным способам. У такой сістэме выпусцілі сваё новыя пашпарты палякі, летувісты...

Спадар Слабчанка паведаміў таксама, што абвешчаны конкурс на выраб беларускага пашпарту, у якім удзельнічаюць фірмы сямі заходніх краін. Яны атрымалі фрагменты беларускіх арнамэнтаў, афіцыйныя выявы герба Беларусі, усе тэксты, якія павінны быць у пашпартце. На падставе гэтага фірмы павінны распрацаваць макет, г.зн. узор пашпарту. Конкурс будзе доўжыцца да 1 чэрвеня. Такім чынам з 1 студзеня 1993 году, на думку С.Слабчанкі, можна будзе ўвесці пашпарт грамадзяніні Беларусі.

П.П.

ШЫХТ, ЗВАЖАЙ!

На зьвестках СВАБОДЫ, Беларусь дасягнула з Москвой пагадненіня і ў гэтым месяцы падпіша пратакол, згодна якому пад юрыдычкую Рэспублікі праіходзе большая частка войскаў — каля 130 тысяч чалавек, размешчаныя на тэрыторыі.

Астатнія вайсковыя злучэнія, якія аднесены да стратэгічных сіл, падпішаныя падначаленвцаца Москве — г.зн. аўд’янанаму камандаванню СНД. Па сутнасці, гэта будуть расейскія базы.

Утрыманье сваёй 130-тысячнай групоўкі, будзе каштаваць Беларусь каля 12 млрд. рублёў (у цяперашніх коштах). У бліжэйшыя два-три гады, лічыць вайскоўцы, можна будзе абыходзіцца без закупак вайсковай тэхнікі. На працыгу некалькі гадоў мяркуеца скараціць Беларускую войску да 90-95 тысяч чалавек. Афіцэрскія кадры Беларусь зможе рыхтаваць у сваіх вайсковых вучэльніях. Праблема толькі з лётчыкамі і некаторымі спэцыяльнасцямі ракетчыкаў, іх давядзенца навучацца за мяжой.

Дарэчы, аб сваім жаданні слухаць у Беларускім войску заяўлі ўжо каля 5 тысяч чалавек аўтэраў-беларусаў, што цяпер

праходзяць службу за межамі Бацькаўшчыны. Але уладкавана пакупу толькі каля 500 чалавек. Цікава, ад нас з’яжджаць мала хоць. Па просьбе Украіны ў Беларускай вайсковай акрузе было праведзена аптымане, і высьветлілася, што прыкладна толькі 600 аўтэраў-украінцаў жадаюць вярнуцца служыць на Радзіму. Сярод расейцаў такіх яшчэ меней.

Сёння сярод аўтэраў Беларускай вайсковай акругі беларусы складаюць усяго толькі 18%. Салдатаў-беларусаў пасля завяршэння веснавога прызыва будзе 80%.

Вітольд КОРЗУН

Беларусь зьбіраеца экспартаваць вайсковую тэхніку

Як паведаміў у гутары з карэспандэнтам РІА выконваючы абавязкі міністра абароны Беларусі Пётр Чавус, у рэспубліцы на прапрыемствах ВПК знаходзіцца шмат гатовай прадукцыі, якую, на думку міністра, можна было бы выгадна прадаць за мяжу.

Гэта пытанніе неафіцыйна абміркоўвалася падчас сустэрэчкі краінскіх вайсковых ведомстваў краін НАТО. Усходній Эўропы і былога СССР у Брушэлі адкупілі 3 красавіка вярнуўся П.Чавус. Цалкам мячыма, што ў найбліжэйшы час Беларусь пачне экспартаваць у некаторыя краіны вайсковую тэхніку, якая вырабляецца тут. Ці не супярэчыць такая камэрція статусу нэутральнай дзяржавы, якой хоча стаць Беларусь? Пётр Чавус адказаў, што Рэспубліка будзе прытрымлівацца ў сваіх дзеяньнях усіх унутраных і міжнародных актаў, усіх дамоваў і пагаднен-

няў, падпісаных ёю па гэтым пытанні. Пры тым ён спаслаўся на нэутральную Швэцію, якая ўхаходзіць у першу дзесятку дзяржаваў, што гандлююць зброяй.

Аднак П.Чавус падкрэсліў, што Беларусь не зьбіраеца цалкам арыентаваць усё свой ВПК на вытворчасць узбраення. Многія прапрыемстваў ужо пераводзяцца на выпуск «мірнай» прадукцыі. Але пакуль гэтыя працэсы ідзе марудна. Каб належным чынам ажыццяўліць канвэрсію, патрэбна інтелектуальная і фінансовая падтрымка Захада. Пра гэта П.Чавус таксама гаварыў у Брушэлі.

В.П.

У структуры Міністэрства ўнутраных справаў Беларусі ствараеца спэцыяльнае падраздзяленне па ахове замежных пасольстваў і прадстаўніцтваў.

АКТ САМАСПАЛЕНЬЯ

можа здарыцца 17 красавіка
на плошчы Незалежнасці ў Менску

31 сакавіка на імя Старшыні ВС Станіслава Шушкевіча прыйшоў ліст ад жыхара Менску інваліда з дзяцінства і групі Рычарда Паўлоўскага. «Зъвіраюся да Вас ужо трэці раз, — піша ён, — але ужо я з просьбай аб дапамозе, бо гэта дарэмна. Я двойчы адрываў рублі ад сям'і і ад сваіх жабракаў пэнсіі, дасылаючы тэлеграммы на Вашае імя, спадзеючыся, што Вы пачуце голас інваліда...»

Рычард Паўлоўскі піша, што Менскі гарыканкам быў гатовы выдзеліць яму 3-хпакаўную кватэру на Лагойскім тракце, 1. Інвалід ужо агледзеў кватэру і пагадзіўся засяліцца ў яе. Але раптам улады далі задні ход: высыветлілася, што Савецкі райвыканкам некаму прадаў гэтую кватэру. «Больш за два гады выканкам запэўнівае мяне, што жыльля няма, і ў той жа час рабіцца цымняная афёра...» Паўлоўскі абвінавачвае ў гэтую найперш старшыню райвыканкама Вячаслава Кузняцова. Да-ссылаючы С.Шушкевічу тэлеграммы, ён спадзяваўся, што той «адновіць справядлівасць». Але пасля таго, як Старшыня ВС узяў сабе ў першыя намеснікі менавіта дэпутата В.Кузняцо-

ва, інвалід страціў усялякую надзею.

«Цяпер, ведаючы, што спадзяваца няма на што і на каго, я хачу Вам заяўвіць, — говорыцца ў лісьце да Шушкевіча, — у знак пратэсту супраць беспакаранасці і «беспредела» з боку ба-рацьбітоў за нашу сыветную будучыню, я іду на свой апошні крок адчаю: 17 красавіка я сам сплю сябе каля Вашага Белага дому. Гэта ня голас ідёта, а вынік дзея-насці выдатнага арганізатора Кузняцова, які чамусыці ня бачыў, што робіцца ў яго падносам... Я больш не хачу жыць рабом... Адчаяўшыся на гэты свой апошні крок, я хачу, каб людзі і, асабліва, Вы ведалі, што вымусіл мяне на такі крок такія, як Кузняцоў і да яго падобныя... Я думаю, што надызе час, калі людзі будуть выбіраць сваіх кіраўнікоў з пункту гледжання маральнасці. Магчыма, што й мой трохгадовы сын, калі вырасце, зразумее сваіго бацьку, які зрабіў вялікую і непапраўную памылку, даўшы яму жыцьцё і нічога ня здолеўшы зрабіць, каб ягонае жыцьцё было шчасливым... Мне няма чаго

губляць, акрамя рабства і інваліднай каляскі...»

Ліст быў напісаны, мяркуючы па даце на ім, 24 сакавіка. Менавіта ў гэты дзень В.Кузняцоў быў нумар грамадзка-палітычнай газеты «Пагоня», які будзе выдаваць гарадзенская «Бацькаўшчына». Цікава, што газета «Пагоня» выходзіла ў 1920 годзе ў недалёкім Коўне як орган Міністэрства беларускіх справаў урада Летувы.

На прэзентацыі прысутнічалі міністр асьветы В.Гайсёнак і старшыня аблвыканкама Д.Ар-

цыменя, якія пажадалі фонду шчасливага шляху. Быў таксама прэзідэнт ЗБС «Бацькаўшчына» Я.Лецка, які, аднак, не сказаў нічога. Слова пра «бацькоўскі гоні» прамові праваслаўны ба-цишка і асьвяціў залу крыжам. А бел-чырвона-белы сцяг «Бацькаўшчыны» асьвяціў ксёндз, прачытаўшы на беларускім мове адмысловую малітву.

Было шмат съпеваў і танцаў. Напрыканцы абраңых гасцей чакаў у кавярні пачастунак,

С.А.

Андрэй БАЛЬЦАРОВІЧ

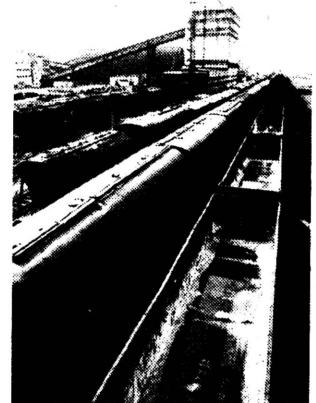

Дырэктор, відаць, «зладуць»

12 красавіка споўніца месяца, як страйкуюць салігорскія шахцёры. Яны патрабуюць ад урада і адміністрацыі справядлівай аплаты за сваю працу. На думку лідараў страйку, шахцёры самага высокага 5-6 разраду павінен зарабляць ня менш за 10 тысяч рублёў у месяц.

Пяць шахцёраў на чале са старшынёю Незалежнага прафсаюза гарнёй Беларусі Іванам Юрэвічам тыдзень таму расплачалі галадоўку. Апрача ўсяго, яны настойваюць таксама на адстаўцы прэм'ера В.Кебіча і генэральнага дырэктора аўтаданіні «Беларускалій» А.Падлеснага. Хутчэй за ўсё ураду давядзенца ахвяраваць дырэкторам, каб спыніць галадоўку і ўратаваць сябе. А пакуль шахцёры блакуюць чыгунку і не дазваляюць вывезьці з Салігорску ні грама калійных соляў.

М.Т.
Здымкі Юрыя Іванова

Да нас едзе лідар «Сахнута»

На запрашэнне Беларускай філіі Сусьветнага габрэйскага агенцтва «Сахнут» 15 красавіка ў Менск прыязджает сп. Сымха Дыніц — старшыня СГА «Сахнут», былы пасол Ізраіля ў ЗША, былы член кнэсэта Ізраіля. Мяркуеца сустрэча спадара Дыніца са Станіславам Шушкевічам. Мэта візіту: наладжванье супрацоўніцтва Сусьветнага габрэйскага агенцтва з Рэспублікай Беларусь.

Па нашых звестках, у бліжэйшы час (магчыма, напрыканцы траўня) адбудзеца візіт прэм'ер-міністра Беларусі Вячаслава Кебіча ў Ізраіль. А напярэдадні яго плянуеца сустрэча ў Тель-Авіве вялікай групы прадпрымальнікаў з Беларусі з габрэйскімі бізнесмэнамі.

Ленінскі суботнік у Зэльве

Некалькі сакавіцкіх дзён рабочыя Зэльвенскага вытворчага аўтаданіння жылыёва-камунальны гаспадаркі ўсяго толькі ў рабілі, што здымалі камуністычную сымболіку: «сацыялістычныя абавязацельствы», «сацыяльнае развязыцце раёна за гады пяцігодак» і г.д. На зямлю лялі і манументальна ўласцівую ідэі Ільчіча, а таксама лёзунгі кітапту: «Человек красив и велик своим трудом». Знілі ў раёnnу дошку гонару з фотак здымкамі.

Камунальнікі, якія звычайна працујуць як мокрае гарыцы, гэтым разам рабілі з імпэтам. Людзі прыпыняліся і зьцікавасцю пазіралі, як вялізны

Пятро ЖЭБРАК

«САМАГОНКА СТАРАДАРОЖСКАЯ», ЛЕГАЛЬНАЯ

Самая высокія тэмпі самагонаварэння — на Віцебшчыне. Але, відаць, у бліжэйшы час гэты паказчык будзе мець станоўчы характар. Міністэрства ўнутраных справаў Беларусі мае намер дамагчыся легалізацыі самагонаварэння.

Пра гэта заяўві міністр Уладзімер Ягораў на адным з нядаўніх паседжанняў Урада Рэспублікі. Члены ўрада, па нашых звестках, спакойна ўспрынілі ягонае паведамленне. Таму можна чакаць, што ў хуткім часе Саўмін прыме, відаць, адпаведную пастанову. Аднак невядома, як успрыне гэту наўчасту «рэспубліка-партизанка». Ці захоча яна выйсці з лясоў, ваенных палігонаў,

лазняю і іншых патаемных мейсцоў? Ці перастане хаваць сырптыны выраб ў сажалках альбо закопваць у зямлю ад «недремлющага ока»? Ці адмовіцца ад спакусы закласці суседа?

Каб лягальна займацца гэтай справай, трэба будзе набыць ліцензію за 5 тысяч рублёў. На кожнай пляшцы давядзенца ставіць штамп сан-эпідэмстанцыі. Дарэчы, толькі за апошнія два гады ў рэспубліцы зарэгістравана больш за 900 выпадкаў атручання сырптыным хатняй вытворчасцю. Но на сыварын іде і курыны памёт, і піральны парашок «Беларусь»...

Ліцэнзаваную самагонку мяркуеца прадаваць у спэцыяльна адведзеных мейсцях. Той жа, хто не пажадае набыць ліцензію і застанецца ў партызанах, трапіць ў руки міліцыі, заплатці штраф у 20 тысяч рублёў. Самая не-прымірмыя могуць трапіць на тры-пяць гадоў у навою.

Усе спробы «асушиць» беларускі землі скончыліся сумніем. Як паведаміў наш шэф службы прафілактыкі МУС Бе-

ларусі спадар Крэчко, штогод у нас выяўляеца калі 18-ци тысяч фактаў самагонаварэння, з іх 350 — з мэтай продажу. Калі двухсот грамадзянаў прыцягваюцца да крыміналнай адказнасці. У сэздэмдзяні на аднаго жыхара рэспублікі прыходзіцца па 19 літраў сырптынога хатняга гатунку.

Штогод у Беларусі выпускае самагонкі амаль на 14 мільярдаў рублёў, а дзяржава ад гэтага нічога ня мае, назначае спадар Крэчко. Сума штра-

фаў нязначная і не перавышае мільёна рублёў. Акрамя таго, даводіца несці выдаткі, звязаныя з праверкай «сыгналаў», бо вялікая іх колькасць не пацвярджаецца. Калі ж самагонаварэнне будзе легалізавана, то за год бюджет можа атрымліваць 4-5 мільярдаў рублёў. Ужо зараз, паводле папярэдніх падлікаў, калі 10 тысяч прыватных асобаў гатовы выкупіць ліцензіі на выраб хатняга сырптынога.

Алесь ДАШЧЫНСКІ

Рынкавыя клопаты гарадзенскай міліцыі

«Барахолка» ў Горадні, якая даўно здымалася міжнароднай, прыносяць усё больш клопату гарадзенскім уладам і міліцыі. За год функцыянаваньня рынку 88 чалавек учынілі тут злачынствы. Пабачылі гандаль трантамі ў дні, калі зачынена «бараходка», адбываеца ў ваколіцах рынку, у гатэлях і навогула па ўсім горадзе.

А.К.

31 красавіка рынак пачаў

Бунт у Асьнежыцах

У Горадні адбыўся сход прадстаўнікоў калгасаў вобласці. На ім, як сформулявана ў рэзалюцыі, «у мэтах уратавання вёскі і абароны яе інтарэсаў» утвораны аргамітэт па стварэнні «партыі агарнікаў».

Р.С.

Igor BARANOўSKI
(WIS)

ПОЛЬСКІ ЦЯГНІК

Можа й на варта ўскокваць на ягоную прыступку, але ведаць куды і як ён едзе — вельмі істотна

Беларус, які патрапіц у Польшу не па справах кірмашовых, у стасунках з палякамі адчуе пэўны іхні сантывімент да Беларусі. Але гэта не сымпатыя, а менавіта сантывімент, рэфлексія на ўзроўні ўзгадвання-успаміна. І на столкі да Беларусі як да краіні яе нацыі, а як да зямлі, дзе была досьць доўга адзначана польская прысутнасць. Гэтая нація — беларусы, яшчэ не зьяўленаца для палякаў нечым акрэслена, выразным, што можна было б браць у разылік. Іншая справа: польскамоўныя (няхай і зь беларускай генезалёгіяй) творцы, помнікі, звязаныя з імі, і, натуральна, былыя маенткі грамадзянаў Рэчы Паспалітай — гэтае Польшча памятае. І найперш — выходцы з Крэсус Всходніх. За крыўды І Сыбір яны помсцяць, сцвярджаючы вам у очы, што на бачаць анякай розныцы паміж беларусамі й расейцамі. У такіх ситуацыях цяжка давесцьці, што мы таксама пакрыўдзаны бок. Але ж захоўвае КГБ, а нашай заходній мяжой застаяцца маскоўская «жалезназа-слона»... Значыць, мусім браць на сябе і адказнасць.

Тым на менш польская інтэлектуальная эліта ўжо пачала засвойваць гэты кантынэнт — Беларусь. Адам Міхнік, галоўны рэдактар «Gazety Wyborczej», пачаў гэта, напрыклад, з рамантнай «Bialoruskie ballady» — літаратуразнаўчага артыкула, ў парыжскім часопісе «Zeszyty Literackie». «Калі ўсё ж такі асьцерагаючы нас суседзі, слабешишы за нас — хача б тыя ж беларусы — то варта часцей падводзіць раухнук сумленіня ў гэтай матэрый, часцей, чым звыкліся рабіць у валоніі гады», — піша Міхнік. — Справа польская — справа беларуская. Разам ці асобна? Прывязні ці варожасць? Гэтая пытаныні ўсё ж застаюцца адкрытымі... А ад стасунку паміж нашымі народамі будзе залежыць будучыня гэтай часткі Эўропы»... Матар'ял заканчавацца ўдакладненнем мейсца і даты напісаньня: «Гданьск,

Арышт съедчы. Вясна, 1985». Гэтую дату можна ўмоўна лічыць пунктом адліку нашых адносін у новую эпоху.

Сёння ж у Польшчы цікавіца Беларусью ўтым іншым аспекце шматлікія установы: Цэнтр усходніх даследванняў, Незалежны цэнтр міжнародных даследванняў, Аграрны Форум Сярэдняй Усходній Эўропы пры Фундацыі імя Стэфана Баторыя... Гэтая установы працују, маюць сродкі, а значыць і попыт на сяве прадукцыю.

Ува ўсім гэтым адчуваеща яшчэ і спроба лідарства Польшчы ў рэгіёне. Тут, скажам, ёсьць рэзвіцца з пазыцыяй Чэха-Славаччыны, дзе пра Усход ужо практична не гаворыці і арыентуюцца выключна на Захад; былыя антыямецкія настроі, дапрыкладу, зъяніліся на хвалю сымпатыяу да аб'яднанай Нямеччыны. У палякаў жа вастрыня адчуваючыя адносіні на зыніка, таму і узынікаючы дылемы: з аднаго боку — практикуеца клясычны эканамічны лібералізм, з другога боку — польская грамадзтва ў сваіх балшыні адмоўна ставіцца да набыцьця немцамі нерухомасці ў Польшчы (найперш зямлі). Асабліва ў паўднёва-заходній Польшчы — Сылінску — Сылезіі, зоне даўняй Нямеччыкай прысутнасці. Пасцяль другой сусветнай вайны значная колькасць немцаў была выселена адтуль. Але сёньня тысячы чалавек у Сылінску — Сылезіі імкнуцца афіцыйна перапісацца на немцаў. Зъявілася шматлюдей, якія лічыць сябе немцамі, але зусім не валодаюць нямецкай мовай. Ува ўсім гэтym многім палякам бачыцца стварэнне тэртытарыяльнай проблемы ў будучыні.

Тому ў пэўным сэнсе, акрамя сэнтимэнтальных сюжэтаў і практицыму эканамічно-палітычнай, погляді Польшчы могуць быць скіраваны на сваіх усходніх суседзяў дзеля ўзмацненія сваёй геапалітычнай ролі й тым самым гарантавання для сябе большай бясьпекі. Зрешты, адначасова ў польской

палітыцы прысутнічае ю іншая тэндэнцыя — набліжэнне да Эўропы (у разуменні Эўрапейскае Супольнасці). Пэўныя посыпехі ў гэтым накірунку аслабляюць усходнюю праблематыку ў Варшаве. Але гэтыя працаўцы маюць сваю хранялічную працягласьць і свае складанасці. Прыкладам таму — зъяўленьне ў прэсе (праўда, пераважна ў былых камуністычных выданнях) матар'яла тулу «Польскафобія за парогам», дзе адзначаецца вышэйшы рэйтинг на Захадзе Чэха-Славаччыны й Вугоршчыны ў парадкаванні з Польшчай, што адбываецца й на капіталаўкладаннях. Досьць уважліва палякі сочачы на ўсім водгукамі пра сябе і бізка ўспрымаюць любяя выказваньні. І ўсё ж па апытнічках жыхароў краінау Эўрапейскае Супольнасці 72% ні суправада бачыць у ЭС Польшчу. У дынінені да Турцыі гэтая лічба ніжэйшая — 55%, Югаславіі — 66%. Але Швэціі — 89%, Нарвегіі — 88%, Аўстріі — 86%. І у Польшчы ёсьць імкненне падзягнуцца да эўрапейскіх стандарту. З апошніх праектаў — сумяшчальнасць электрасетак.

Беларусы было б выгодна, каб на ўзынікала канкурэнцыя паміж польскай заходній і ўсходнім палітыкаю. Хто яго ведае, можа, і на варта ўскокваць на прыступку польскага цягніка, які ўсё паскарае сваю хаду ў заходнім напрамку. Але, прынамсі, ведаць куды і як ён прыпыніўся, а дзе магла быць аварыя — надзвычай істотна. Тым больш, што шляхі нашыя ўжо перакрыжоўваліся.

Алег ДЗЯРНОВІЧ

P.S. Аўтар выказвае падзяку польскай Фундацыі імя Стэфана Баторыя за спрыяльнае ў падрыхтоўцы гэтых нататаку.

Галоўны банкір Pacei свайго подпісу не прызнае

Старшыня Цэнтральнага банку Pacei Георгій Мацюхін катэгорычна абверг якое-небудзь сваё дачыненіне да тэлеграммы, атрыманай многімі нацыянальнымі банкамі рублёўскіх зон, у якой паведамлялася: «лічыць на маючымі сіламі ўсе заканадаўчыя акты Малдовы ў дачыненіні да банкаўскай сістэмы». Пад гэтым тэлеграммай, акрамя подпісу Мацюхіна, стаяў таксама подпіс презыдента Прыднястроўскай

рэспублікі сп. Сымінова. «Я гэта тэлеграммы не падпісваў», — заявіў журналістам шэф расейскага банку.

За непадпісаныне гэтага дакумента крытыкавалі і зъянялі з пасады былога старшыню Нацыянальнага банку Украіны Уладзімера Матвіенка. Тому

«Дозволено цензорой?»

На звестках радыё СВАБОДА, улады С.-Петэрбурга і Ленінградскай вобласці адправілі афіцынае пасланьне

тром краінам Балтыі, а таксама Малдове з паведамленнем, што цяпер усе друкаваныя выданыні гэтых замежных краінаў, якія распаўсюджваюцца на тэрыторыі горада і вобласці, павінны прасіць спэцыяльны дазвол ад расейскага Міністэрства інфармаціі. У газетах і часопісах павінна быць спасылка, што дадзене выданье мае такі дазвол. Гэта нагадвае фразу «дозволено цензорой». С.-Петэрбургскія улады спасылаюцца на тое, што «з гэтых краінаў ідзе патокамі эратычна пэрыёдка».

Згодна пастанове ўладаў Курскай вобласці, усе прадпрыемствы і арганізацыі надзяляюцца зямельнымі участкамі для вырошчвання цукровых буракоў. Памер участка залежыць ад колькасці работнікаў.

«Ляўоніха» ў Мічыганскім універсітэце

У 1991-92 навучальным годзе студэнты Мічыганскага ўніверсітэта ў Энн-Арбар (ЗША) мелі нагоду пачуць беларускую музыку — ад «Ляўоніхі» і «Перапёлачкі» да «Аўстралійскай Полькі» (Мроя). «Кожны сэмістр трох лекцыяў быў прысьвечаны беларускай музыцы ў рамках праграмы «Музыка съвету».

Гэты новы курс быў адкрыты для ўсіх студэнтаў першага цыклу. Катэдра гісторыі музыкі й музыкалёгіі запрасіла беларускага канадскага этнамузыколя Марыю Паўлю Сурвілу чытальні лекцыі. Лекцыі ахоплівалі беларускую традыцыйную музыку і беларускі рок.

Сп-ня Сурвіла была таксама запрошаная даць лекцыю пра беларускую музыку ў рамках спэціяльнай праграмы пры Мічыганскім універсітэце «Народная музыка Захадні і Усходні Эўропы».

«Я вельмі ўзрушаная магчымасцю гаварыць пра беларускую музыку нашым слухачам-студэнтам і вельмі часта маю прыемны неспадзейку чуць у калідорах напевы Ляўоніхі. Мне гэтаксама вельмі прыемна, калі студэнты просьцяць запісы беларускай музыкі», — гаворыць Марыя Паўлю Сурвіла. «Гэты энтузіазм, — працягвае яна, — гаворыць на толькі пра зацікаўленыне беларускай музыкай, але й выяўляе, што студэнты атрымліваюць больш як пераходнае знаёмаство з беларускай музыкай — яны сур'ёзна ўспрымаюць беларускую музычную культуру».

Я.В.

Руйтэль — Шушкевіч: забярыце сваіх

1 красавіка старшыня ВС Эстонскай Рэспублікі Арнольд Руйтэль звоніў Станіславу Шушкевічу. Як передалі з прэс-службы Руйтэля, адной з галоўных тэмаў перамоваў было пытаньне аб адкліканні беларускіх афіцэрў і салдатаў з вайсковых злучэнняў былога СССР, якія заходзяцца на тэрыторыі Эстоніі пад юрисдыкцыяю Pacei. Такіх людзей у Эстоніі даволі шмат. Руйтэль паўтарыў сваю прапанову аб тым, што яны маглі бы далейшую службу працягваць ва ўзброеных Сілах Беларусі. Са свайго боку Шушкевіч праінфармаваў аб прынцыповым стаўленні Рэспублікі Беларусь да пытаньняў, звязаных з войскам. Якое ж менавіта гэтае стаўленне — у Эстоніі не паведамляецца.

Падчас тэлефоннай размовы Руйтэль таксама закрануў пытанье пра шырокасць супрацоўніцтва паміж Эстоніяй і Беларусью. Як передае, Шушкевіч пацвердзіў, што Беларусь зацікаўлена ў развіцці сувязяў з Эстоніяй.

Інтэрнам уезд забаронены

Проект «Палажэння аб падрэдку выезду і ўезду ў Казахстан», які ўносіцца на вясновую сесію парляманту, прадугледжвае, што любому замежнаму грамадзяніну (у тым ліку і з СНД) можа быць адмоўлена ва ўезьдзе ў Казахстан, калі гэтая асаба «выступае супроты сувэрэнітэту і незалежнасці Рэспублікі, заклікае да парушэння адзінства і цэласнасці яе тэрыторый». Ёсьць таксама іншыя матывы адмовы.

Агульная візавая прастора

Прэм'еры балтыйскіх дзяржав — у канцы сакавіка ў Таліне падпісалі чатыры дакумэнты, якія рэгулююць узаемадносіны паміж гэтымі краінамі, у тым ліку — пратакол аб агульной візавай прасторы. Гэта значыць, што грамадзянін адной балтыйскай дзяржавы ці замежны грамадзянін, які мае ўездную візу ў адну з трох краін — Балты, можа бесперашкодна (бяз іншых візаў) знаходзіцца на тэрыторыі Летувы, Латвіі, Эстоніі.

Армэнія падымае шчыт

Грашовая адзінка Армэніі будзе называцца «драм», а дробязь — «лума».

На сесіі ВС Армэніі быў таксама заціверджаны гэрб 1918 — 1920 г. у якасці дзяржавнага гэрба Рэспублікі Армэнія. Ён уяўляе сабой шчыт з выявай біблейскай гары Ара-

рат з Ноевым каўчэгам і геральдычнымі сымболямі гістарычных абласцей Армэніі, якія падтрымліваюць арол і леў.

Валютныя яшчаркі

Аўстралійскі суд пакараў на восем месяцаў турмы новазеландзкага кантрабандыста, у багах якога было выяўлена 74 жывыя яшчаркі. У ЗША за адну яшчарку можна атрымаць ад 106 да 146 тысячай даляраў.

Паласа падрыхтавана па паведамленнях наших карэспандэнтаў, а таксама па матар'ялах замежнага друку й інфармацыйных агенцтваў.

СЪЛЁЗЫ ПРЭЗЫДЭНТА

Ледзь ня кожны дзень штартавае, неспакойнае мора ўка-
заў і пастаноу магутным нака-
там пеңістых хвалю штурляе
пад нашы разуты, босья ногі
(глаздзі: неўзабаве застанемся
і без набедранных павязак) по-
руч з чарговымі весткамі а-
б падышэнны цэнав і падаткау
чарговую пастанову аб прэзы-
дэнце якой-небудзь асацыяцы,
таварыства, згуртаванья ці
фонда.

Усё ўзрастает ў нейкай нават
геаметрычнай прагрэсіі: чым
бядней мы жывём, тым болей
у нас фондаў, і не з запасамі
багацця, а з пустымі засекамі.
І кожны фонд лімантуе, і
кожны фонд набожна просіць,
заклікаючы нас да літасці,
чалавечасці, міласэрнасці,
спагады і брацкай дабрыні.

Я разумею, што нельга жыць
без спагады і дабрыні ў сівеце
жорсткасці й бядоты. Нельга
прайсці міма, не паспачуваўшы
бязногаму калеку, жабраку ў
пераходзе метро, не пакласці
ў яго шапку ўжо зусім сцёрты
у сваій вартасці, шкарбаты
грош, нельга не прасльязіца
над доляй сіраціны ці
адзінокага дзіцяці ў нашым
сівеце непрыязні і няро-
насці.

Я разумею формулу Льва
Талстога: «Тварыца дабро дзе-
ля добра». Менавіта так. Мы
павінны тварыца дабро адзін
аднаму, тварыца ўсё незалежна
ад нашых пасад, чыноў, звань-
най (якія, дарэчы, імкнемся
самі сабе прысвоіць, выкары-
стаўшы тую ж самую пасаду).

Шкада, што ў нас так шмат
пасад і так мала дабра дзея-
дара. Але вось ізноу зашуме-
ла наша неспакойнае мора...

Нядайна дыктар беларускага
тэлебачанья ў праграме
навіна з мілай, трохі ліслівай
усьмешачкай віншаваў
Уладзіміра Ліскага з высокай
ганаровай пасадай — Прэзы-
дэнта Беларускага Дзіцячага
фонду імя У.Леніна (а ў
беларускага дзіцяці іншага імя,
напэўна, і не павінна быць).
Можа, і ня так ужо дас্তэвідана,
але я ведаю, здаецца, Уладзіміра Ліскага, чалавека з
далікатнай і даволі-такі ўжо
прыязнай ухмылакай. Яна за-
помнілася мне здачна, калі ён
толькі зявіўся ў апераце ЦК
ЛКСМ Беларусі. Спачатку на
пасадзе намесніка, а потым
ужо загадчыка адзінка пра-
ганды. Не забываеца і тое, як
гэта прыязнай ухмылака
зьнікла, калі ён паклікаў мяне,
тады загадчыка адзінка прозы
у часопісе «Маладосьць», у
свой кабінет і ўжо жорстка,
па-начальніцу, звысоку «ад-
хрысьці» за публікацыю ваен-
ных дзёньнікаў Iвана Мележа,
яго «Першай кнігі» (так яна
называлася) і ўжо, бадай, пе-
радзымяртнай кнігі.

Ня ведаю, дзе ваяваў бацька
Ліскага, а дарогу сваю ў
маладыя дваццаць гадоў Iван
Мележ пачаў не зь
Нясвіжскага райкаму камса-
мала, а зь налягкага фронту,
зь бясконымі адступленнямі і
съмерцю сяброў. Там, на
фронце, Мележ быў цяжка
паранены, што ўрэшце на са-
мым высокім узлічэ бараўва
творчую працу і скарацила яго
чалавечы век.

А тут раптам такое: «А
нашто для нашай моладзі ме-

лежаўскія дзёньнікі? Чаму яны
вучачы?.. Адступаць, ці што?..»

Не напісашы свайго, яны,
апаратчыкі, вучылі і дагэтуль
вучачы нас, журналисту і
пісьменніку, і лічаць гэта
свайм пачэсным і ганаровым
абавязкам.

Кожнае дзіцячае выданье,
ці выданье для моладзі, няхай
гэта будзе часопіс «Бярозка»,
газета «Чырвоная змена» ці
«Знамя юности», маглі б' сёнь-
ня вынесць на паказ цэлыя
пуды трафарэтна-шаблённых па-
стакону, якімі няшчадна душыла-
ся самая нязначная думка ці
незнарок напісане вострае
слоўца. Пільнасць і яшчэ раз
пільнасць, ажно да ідятызму.

А гэта было, і, вядома ж,
яго ня ўтойш. Гэта, можа,
балючы для нас. А для іх...
3-пад застрэшка таго ж кам-
самолу, з таго ж гнезды
арлінага племені, алеру́шыся
ўжо, яны пераляталі па намэн-
клітурных зорных дарогах у
партоўны і дзяржаўны ўста-
новы, у фонды, нават рэдакціі
газет, кіруючыся пісаным ці
напісаным законам, абавязкова
на кіруючыя пасады.

Было, ёсьць... Такога ж ня
толькі.

Помніца, як Уладзімір
Ліскі з таго ж самага ЦК
камсамола прыйшоў у Саюз
пісьменнікаў Беларусі, ня ве-
даю толькі, з канвертам, які
звычайна ў тых гады прыносіў
узброены літэйтэнт, ці безъ
яго, але, мусіць, з канвертам,
бо прызначаўшы ён на пасаду
скратора Саюза пісьменнікаў.

Распытаўца пра книгі, пра
творцы набытак у новага скратора
нам, літаратарам, было
нават нязручна і нібыта сорамна.
Здаецца, мы пісалі яму свае
творчыя справаздачы. Скраторы
ў нас на ўсіх узроўнях —
кіруючыя і недатыкальныя асо-
бы, яны ж усе мелі і маюць
ранг «особовыдающихся за-
слуг».

І Уладзімір Ліскі зноў
кіраваў... і міне зноў урэзается
у памяць яскравы, дакладней
— агіна-старшыня выпадак, калі
на жалобным вечары па Аркадзю
Куляшову, стаўшы па-
міліцыянцу ў дэзвярах, ён за-
ступіў дарогу вядомому крыйты-
ку, дарэчы, аўтару шматлікіх
літаратурна-крытычных прац па
творчысці Куляшова, Рыгору
Бярозкіну: «А вам не дазволена
сиды заходзіці!» Ліскага, на-
пэўна, нехта цішком і збоку
падхвальваў, але ён і сам
стараўся, дакладна ведаючы,
што не пускае «ворага наро-
да», былога лягерніка Рыгора
Саламонавіча Бярозкіна.

Тады ж ён, ціха-далікатны,
Уладзімір Ліскі, цікінка адва-
явай сабе кватэрну, патаємна,
але нахабна, спачатку нават у
Каралішчавічах (былы Дом
творчысці), выселіўшы зь яе
дачку пісьменніка нябожчыка
Яўгена Васілёнкі.

Такіх вешкаў (ці вышак) у
«творчым» набытку Уладзіміра
Ліскага нямала.

А гэты факт у той ці іншай
меры даносіць на толькі мая
памяць. Зноў жа сарамліва-
ліслівая ухмылка, а ўсьлед за
ёю ўзынёслася, гарача-патрыя-
тычнае выступленне і прапано-
ва перавесці часопіс «Вясёл-
ка» на расейскую мову. Гэты
цуд адбываўся на нарадзе рэдак-
тараў у незабыўным, абеяным

таямніцай вялікасці і недаступ-
най строгасці будынку ЦК
Кампартыі Беларусі на нарадзе
рэдактараў. А праводзіў яе
начальнік ці загадчык Падад-
зэла, друку ЦК КПСС зна-
каміты Сяўрук. Аднак сумеўся
і ён, востры на слова і ўедліва-
хіты Сяўрук: «Вопросов с
руским языком в Белоруссии
нет. Нас больше тревожит си-
туация, которая складывается в
Эстонии».

Нікога, аднак, ужо не трыво-
жыла, што ў Менску не было
ніводнай беларускай школы.
Трывожылі, як бачыце, яшчэ не
растапаныя, ня зыншчаныя бел-
арускамоўныя часопісы. Трыва-
жылі...

З скратора Саюза пісьменнікаў Уладзімір Ліскі
тымі ж млечнымі намэнклітур-
нымі шляхамі пералягай на
пасаду галоўнага рэдактара часопіса «Вясёлка».

Цяпер вось ён, Уладзімір Ліскі, — прэзыдэнт. І прыгада-
ваеца яго выступленне перад
замежнымі гасцімі, здаецца,

ужо ў ролі кіраўніка дзіцячага фонду, нават прыступкаванье ку-
лаком па лакавана-люстравым століку: «Любіці! Любіці! Яшчэ раз — любіці!»

Помніца, нават вочы ў яго заблішчалі і засльязіліся, як зоры. А я, грэшны і прости
чалавек, думаў: «А колькі ж, мікі іншым, будучы каштавана сълзы прэзыдэнта, калі з місіі міласэрнасці ў завезьці ў Вашынгтон, Лос-Анжэлес, Токіо, Парыж... У колькі ж абыдзеца пералёт туды і на-
зад, напрыклад, Менск — Нью-Ёрк? А гэты пералёт, напэ-
на ж, было ўжо некалькі дзе-
сяткаў...»

Я, вядома, не падлічаў.
Няхай падлічаць дзеци, бацкі,
Рэспубліка Беларусь, у які кошт
выльючыла чыстыя і пякучыя сълзы Уладзіміра Ліскага? Няхай шаноунае грамадзтва скажа-
ча, чаго яны вартыя, гэтыя сълзы.

Вячаслаў АДАМЧЫК

Райкам працуе

На будынку Камянецкага райкаму КПБ зъянілася шыльда,
аднак гэта абсалютна не закранула партапаратачыкай. Яны засталіся ў тых жа кабінтах, за тымі ж сталамі і тэлефонамі. Зъяніліся хіба толькі назовы іхніх пасадаў. Напрыклад, былы першы скратор райкама Сыяпан Бурак стаў намеснікам старшыні выканкаму, другі скратор загадвае аддзелам выканкаму і г.д. Прауда, адзін з былых скратораў райкаму спадар Антановіч перакваліфікаваўся ў бізнесмэна і ўзначаліў брокерскую кантору. Але і ён ча-
мусці займае кабінэт у гэтym жа будынку.

П.П.

Вып'ем з гора!

Віцебскае абласное таварыства барацьбы за цывіярозасць скраторца ўвесь свой штатны персанал: чатыры чалавекі ў Віцебску і сем — у раёнах вобласці. Прычына съмерці — адсутніць фінансовых сродкаў.

А.Н.

Пісьменніку Адамчыку — адкрытым сэрцам

Шаноўны Вячаслаў Уладзіміравіч, некалі чытаў Вашу раманы, алавяданы. Некаторыя свае кнігі Вы пісалі «на добрую памяць». Ды вось жа ведау, што Вы апошнім часам авалодалі яшчэ й жанрам кляўзы. Прачытаў яе (у рэдакцыі «Народнай газеты», дзе першапачатковая знаходзіўся гэты матар'ял, але быў вернуты аўтару. — Рэд.) і пашкадаваў Вас, бо колькі часу страсті, каб сабраць і апісаць хлускы пра мяне.

Скажу шчыра: ніводзін Ваш радок не крануў мяне, бо ўсё, што Вы чамусці захацелі абрывыць на мяне «адкрытым текстам», не адпавядае майму харектару, майму паводзінам, майму больш, аднім дачыненні да нацыянальнага, да праблемы дзяцянства.

Маё маленства адабрала вайна. Фашысты спалі і нашу вёску, а мы, як звязкі, жылі ўсе франтавыя гады ў балоце, у куранях. І я, калі пайшоў у жыцьцё, заўсёды даражыў тым, што магу рабіць дабро і калісьці людзям, асабліва па-крыжданым дзецим. Пра сваіх шоўкаў напісаў аповесць «Адляваныне жывых», якая цяпер друкуецца ў «Полымі». А для дзеци напісаў некалькіх кнігак алавяданія, казак, не-каторыя зь якіх уключаны ў школьнія падручнікі...

Маім любімым літаратурным настаўнікам нязменна быў і ёсьць Iван Паўловіч Мележ. Пра яго, майго земляка, я напісаў любові ў кнізе «Успаміны пра Iвана Мележа». А Вы, падобаўцеся Бога, съцвярджаце, што я некалі, працуючы ў камсамоле, забараняў Вам друкаваць яго ваянныя дзёньнікі. Як Вы малі дадумацца да такога? Хто ж тады падтрымліў маладзёжны друк і творчую моладзь, калі на Ліскі? Забыліся, спадар Адамчык, як праводзілі разам сэмінары творчай моладзі, конкурсы «Маладосьць», як усё эстафора хораша і супадна рабілі.

Ды за маю актыўную падтрымку ўсяго нацыянальнага творчага я часта атрымліваў прачуханцы ад цэкабістаў. Чым цяпер і ганаруся.

Вы чамусці не ацанілі, што я ня кінуўся пасля камсамола «по партыйнай лініі», што тады было вельмі прэстыжным, але я не зрабіў нічога, што бы падшыгрывало мене. Але я не зрабіў нічога, што бы падшыгрывало мене.

Упікаце, што катаюся па Парыжах, Токіах. Я вельмі мару пабывацца там. А мая паездка

у Нью-Ёрк у складзе делегацыі Рэспублікі Беларусь на сесію ЮНЕСФ дала адчувальны плён. Толькі ў мінульым годзе на адрас Дзіцячага фонду мы атрымалі з Амэрыкі звыш 120 тон вітамінаў, лекаў для хворых дзяцей.

Дык і Вы ж, Адамчык, будучы партограм у Саюзе пісьменнікаў, былі адзначаны ЦК КПБ пасэдзкай на сесію ААН. Так што растраты рэспубліка панесла і на Вас, калі яшчэ на большыя. А карысць?

Думаю: дзе перабег Вам дарогу? Мо крыдзеце, што я ўзяў мастаком у «Вясёлку» Вашага сына? А мо таму, што ў май дачным агародзе расцці гуркі, а ў Вас, па суседству, на вельмі?

А мо таму, што мы, як рэдактары, карысталіся паслугамі адной машыны, а пасля я пачаў дамагацца асобнай машыны для «Вясёлкі» і Дзіцячага фонду? Дык яна патрэбна нам, каб часцей бываць у

Беларускі рубель

**будзе ўведзены хутчэй за ўсё
з 1 чэрвень**

Этая банкноты, якія мы зьмяшаем у натуральную велічыню, і ёсьце тыя самыя «шматразовыя купоны», пра якія гэтак многа гаварылі й гадалі апошня месяцы. Пакуль што ў Беларусь паступілі толькі ўзоры. Слова «купон», як бачыце, нідзе на іх няма. Паўсюль напісаны — «рубель». А на адвартонным баку, які ва ўсіх купюрах адноўкаў, расшыфравана — «разліковы билет нацыянальнага банка Беларусі», а таксама дробна пазначана, што «падробка разліковых билетаў нацыянальнага банка Беларусі» прасьледуецца па закону».

Па словах шэфа беларускага Дзяржзнаку Сяргея Слабчанкі, беларускі рубель мае высокую ступень абароненасці — «намога вышэйшую, чым у савецкага «чырвонца», ня кожучы ўжо пра ўкраінскія купоны». У вадроўненіне ад украінскіх, насы будуць яшчэ й пранумараўныя, што дасыч магчымасць кантролюваць грошовую масу. (Украінцы, напрыклад, зараз ня ведаюць, якую ж колькасць купонаў яны выпусцілі). Спадар Слабчанка адмовіўся называць суму, у якую абыдзеца друкуванье беларускага рубля ("камэрцыйная тайна"), аднак зазначыў, што гэта будзе каштаваць разы ў тро меней, чым пайшло на аднаразовыя купоны. Называць краіну, дзе друкуюцца банкноты, С. Слабчанка таксама катэгарычна адмовіўся. Але не афіцыйным чынам мы высьветлілі зь іншых крыніц, што беларускі рубель друкуеца на адной з расейскіх фабры-

каў Дзяржзнаку.

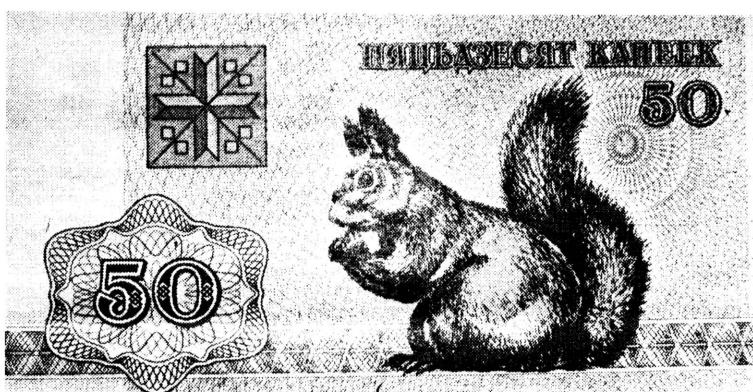
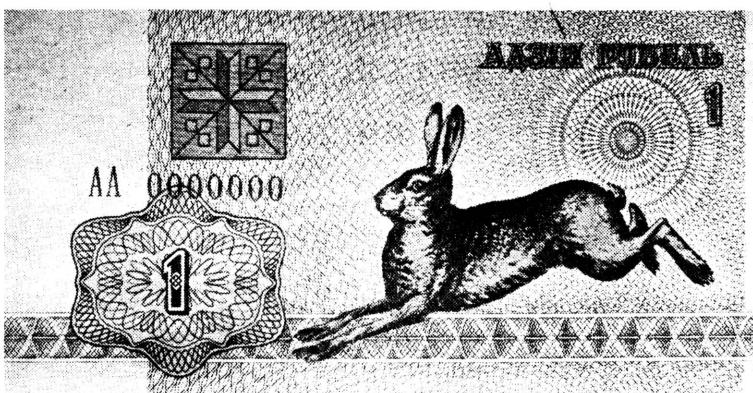
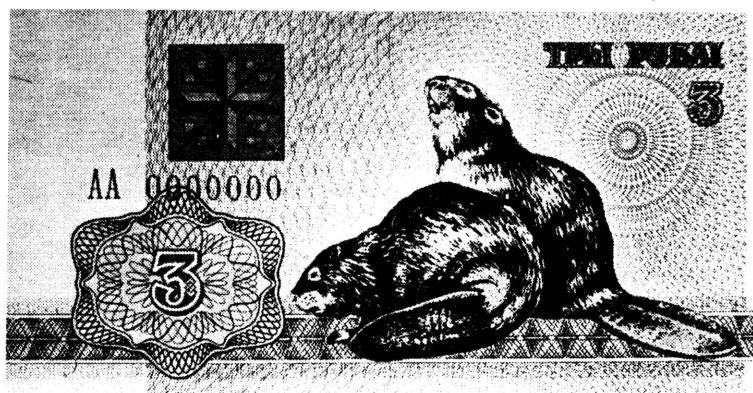
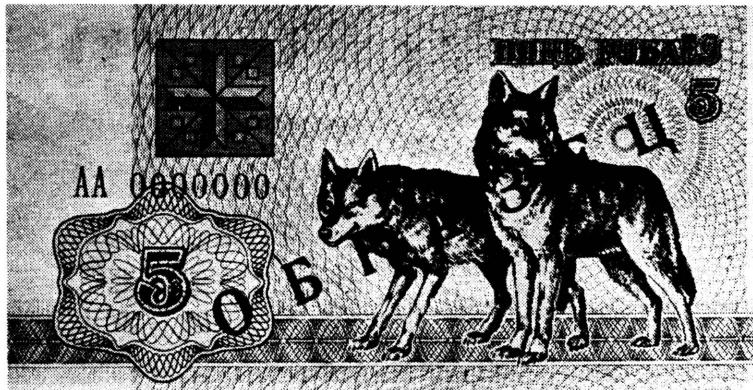
Збираючы інфармацыю па гэтай тэмэ, мы высьветлілі вельмі цікавую рэч: шматразовыя купоны друкуюцца, а як яны будуць працаўцаў — нічога канкрэтна яшчэ ня вырашана. Прапанаваць канцепцыю павінен Нацыянальны банк і Міністэрства фінансаў, але там пра гэта, здаецца, яшчэ ня думалі. Урад папярэдне вырашыў пакуль толькі асноўныя прынцыпавыя пытанні: купоны будуть хадзіць разам з рублём і пакрываць ўсю рублёвую масу.

І самае галоўнае: калі будуть уведзены новыя гроши? Гэтага ня ведае сам урад. Спачатку было вырашыў запусціць «шматразовыя купоны» з 1 красавіка. Аднак

Нацыянальны банк і Міністэрства фінансаў, так замарудзілі справу, што да 1 траўня не паспяшаюць. Але да 1 чэрвень, як не афіцыйна запэўнілі нас чыноўнікі, «усё будзе гатова»: і патрэбная колькасць купюраў, і зацьверджаны парадак іхняга выкарыстання.

Натуральная, што гэта будуть часовыя гроши, якія, аднак, можна будзе выкарыстоўваць і як самастойную грошовую адзінку ў выпадку, калі савецкі рубель канчаткова «лясьненца», а талера яшчэ ня будзе.

Пятро ПАНКРАТОВІЧ

РУСКІЯ ПРЫДУМАЛІ РАЯЛЬ...

Аднойчы мы сядзелі зь сябрам на канцэрце клясычнай музыкі. Слухаючы фартэпіянную п'есу, ён узіраўся ў расчынены раяль і праз некаторы час, не паварочаючы да мяне галавы, глыбакадумна прамовіў: «А раяль таксама, відаць, рускія прыдумалі. Але не змаглі запатэнтаваць з-за «коснасьці правіціўства». Бо я паслухаваць, усё яны вынайшлі: і трактар, і ровар, і камунізм...» Мяне пачаў душыць съмех. А калі я суняўся, дык разваўжыў, што мне ёсьць што сказаць на гэтую мала дагэтуль крананую тэму.

Замежнікі, асабліва амэрыканцы, заўсёды чамусць «блыталі» СССР з Расеяй, савецкіх з рускімі. І апошняя ніколі гэтому не пярэчылі, бо ім памылка падабалася. Мы ўсе, будучы савецкімі, адначасова рабіліся рускімі. Яны, будучы таксама савецкімі, заставаліся рускімі. Гульня гэтая для іх была ў любым выпадку быс-пройгрышнай. Сёньня становішча зьмянілася, і гэта іх раздражняе, абурае, гнявіць. Як высьветлілася, у вялікай імперыі была яшчэ адна, крыху меншай — РСФСР. Але калі ўжо ўсе імперыі распадаюцца, дык развал першай спарадзіў сэпарыцціўці тэндэнцыі і ў другой. Расейская кіраўніцтва захавала ў гэтым пытанні стары бальшавіцкі падыход. Прычым, на-

прывклад, адзін партызанскі рух у якой-небудзь афрыканскай краіне называўся паўстанцікам, другі ж абавязкова — бандыкікам.

Прасцыць кожучы, самазваний урад Прыднястрою Расеяй маральна й усяляк падтрымліваеца, а жаданьне заўконаў улады Татарстану пра весьці рэфэрэндум аб незалежнасці выклікае злобу і забароны. Самачынны (?) удзел заўжды рэакцынага казацтва ў вайне ўнутры Малдовы не выклікае ніякай адмоўнай рэакцыі, тым часам, каб зьмякчыць гэты факт, пускаеца «качака» аб нібы ўзделе з малдаўскага боку ў гэтым вайсковым канфлікце румынскіх самахотнікаў. Хаця, каб гэта нават аказаўся праўдай, факты былі б усе адно не раундзанчыні: адна справа, калі законная ўлада абараняе сябе, і зусім іншая, калі сэпарысты карыстаюцца паслугамі замежных наймітаў. Засіліў калісці той Сувораў сваімі жаўнерамі Прыднястрою — і на векі вечныя зьмянілася гэтая стала расейскай...

Вось такія яны, рускія: заўсёды маюць рацю, бо прызвычайліся кіраваць, загадваць, урадаваць — і ўсё на свой капыл. А крытыкі ня церпяць. Нават зь вядомым вершам Лермантаў «Прощай, немытая Россия» вунь якія сёньня мэ-

тамарфозы адбыліся. Адныя патрыёты лічаць яго аўтарства сфальшаваным, іншыя самога Лермантаў ўсякім словамі называюць... Слухайце, але як быць вымытам, калі мыла заўжды не хапала? Як навучыцца самакрытычна адказаўца за свае дзеяць, калі «я — начальнік, астатнія — дурні?» І ў чым, адкажыце мне, ёсьць гэты славетны «асобы шлях Расеі»? У тым, каб нахапаць паболей і разарыць, як сама сябе разарыла? Пра Беларусь я маўчу. Не пасыпелі бальшавікі авесыцца марыянэтачную Савецкую Сацыялістычную Рэспубліку Беларусь, як адразу адкроілі ад яе ўсходнюю частку, якую дагэтуль не вярнулі і якай ў Расеі сёньня адна з самых зъяднальных. Але ж паглядзіце: якая «дробязнасьць»! Хоць па адным усяго раёне, але адварала Расея ад невялікіх Латвіі ды Эстоніі. І наўрад ці жывеца цяпер тамака людзям добра. Бо Расея здолела зруйнаваць нават Усходнюю Прусію. Ад Фінляндіі адцяла частку. Тамака цяпер есці няма чаго. А Курсы, а Сахалін... А вядомая «Любля» тым часам съпявае: «Отдавай Аляску, Амерыка! Маўляй, пусцім і яе з жабрачымі торбамі. Адно з Украінай Расея зайгрывала, але ўжо локці сабе кусае, спрабуе выправіць памылку з Крымам.

Канешне, я ведаю, што ў

вадказ на гэныя мае разнага ў старэйшага брата маеца ход канем: маўляй, самі рускі — ахвярнікі, альтрусты і ад дружбы народу ня маюць карысці, адно страты. Но й Прыбалтыка лепш за Расею жыла, і Беларусь, і Украіна, і Грузія... Ну што ж, дзякую тады яшчэ раз, калі мы самі гэткія абібокі... Мне ў вадказ узгадваеца поўказка пра тое, як рускі з балгарамі знайшли 10 леваў. Рускі каха, давай падзелім па-брацку, а балгар — не, лепш пароўну. Адзін мой знаёмец у падобных выпадках гаворыць: старэйшы брат гэтак съціснуй у вадбоях небарау-беларуса, што той і дынхнүць я можа. Кожны, хто «кахайся» з Расеяй, ведае, што яе любоў раўнівая і помсылівая. Пасмеў адзін народны дэпутат Беларусі выступіў у мясцовым друку з артыкулам пра тое, што нам трэба глядзець на заход, бо нас чакае шлях у Эўропу, і тут жа атрымаў публічны адказ ад «вэтэранаў вайны і працы». Цытую: «Поэту хочется сказать М., что Великое государство Российское не любовница, которую можно приголубить, а можно и поменять на «вест» или на Прибалтику с Украінай». Вось так: гвалтавун яшчэ й ушчувае сваю ахвяру! Вельмі па-руску.

Не, я ўсё ж чагосці не разумею. Паспрабуима ўявіць

ангельца, які смаркаеца-румзае з прычыны краху Брытанскай імперыі, але разам з тым ахвякава калупаеца ў носе, бачачы як гіне ад нямецкіх Фаў Лэндан. Не атрымліваеца. Выснова: расеец, магчыма, сам таго не ўсьведамляючы, кахае не саму Расею, не! Ен кахае менавіта Расейскую імперыю. І нас ён любіў не за тое, што мы беларусы, а за тое, што ён — наш старэйшы брат.

Усё ж, мне здаецца, бліжэй да сапраўднае рускасці ня ўсё гэтыя вялікадзяржавніцкі патрыёты, а, прыкладам, Ю.Шаўчук з ДДТ, які съпявае:

Родина!

Еду я на родину.

Пусты кричат: уродина!

А она мне нравіцца,

Хоты и не красавица,

К скволочі доверчива.

А-ля-ля-ля-ля-ля...

Навогул, яя можа не выклікаць павагі той гаспадар, які дбае пра свой, менавіта свой дом, кожучы словамі расейскага пісьменніка, старанна яго «обустроівае». Зусім іншыя пачуцці да таго, каторы, маючы занядбаную гаспадарку, дзіравы дах у хаце, тым жа часам пнеца вучыць сваіх суседзяў...

Юры МІХАЙЛОУСКІ

Рэклама ў нашай газэце пачвердзіць добрую рэпутацыю вашай фірмы

Рух
Плястыка
Дасканаласьць

Незалежная тэлекампанія ММ4

8 канал TV

Група прафесіяналаў
аказвае паслугі ў генэалагічных
вышуках і высьвятленні асобных
фактаў з жыцця канкрэтных
асобаў.

Тэрыторыя пошуку —
Беларусь і Літва (да 1917 года ўключна).
Аглата па дамоўленасці.
Звязтацца на адрес:
220089, Менск, а/c 75.

Рэдакцыя газеты СВАБОДА паведамляе:

ўсім, хто жадае набыць Беларуска-расейскі слоўнік
доктара Я.Станкевіча, выдадзены ў Нью-Ёрку,
звязтацца па телефоне 34-22-95 (у Менску).

Грошы за слоўнік пойдуть у фонд рэфэрэндуму.

На выгодных умовах

брокерская фирма

“ШЛЯХ”

дапаможа Вам
прадаць альбо набыць
тавары народнага спажыванья, транспарт,
будаўнічыя матар'ялы, лес, мэталы, сырэвіну,
заводы, тэхналагічныя лініі па перапрацоўцы сельскагаспадарчай прадукцыі,
прадукты з нафты, газ, прадукты перапрацоўкі газу і вуглю.

Мы працуем на найбуйнейшых біржах Беларусі і Расіі.

ТЭЛЕФАНУЙЦЕ НАМ ХОЦЬ ЗАРАЗ

**Тэл. (0222)22-88-35, 21-61-74.
Факс (0222)22-83-40**

альбо прыходзяце

Наш адрес:

212030 г. Магілёў, вул. Першамайская, 28а, офіс 25.

АРХІВ

Першы беларускі пашпарт

Пашпарт грамадзяніна Рэспублікі Беларусь, праект якога цяпер узгадняеца, некаторыя памылкова называюць «першым беларускім пашпартам».

Мусім паведаміць, што першы наш пашпарт быў надрукаваны ў 1918 годзе ў Берліне ў Славянскай друкарні Язэпа Галейскага. Гэта быў пашпарт Беларускай Народнай Рэспублікі. Ён меў 12 старонак у ярка-ружовай вокладцы, на якой была выява «Пагоні» — Дзяржаўнага гэрбу БНР. Назвы рэзвізітападаваліся на беларускай, французскай і нямецкай мовах. На першых шасці старонках змешчаліся звесткі пра асобу юладальніка пашпарту, нацыянальнасць не пазначалася, а толькі падданства. Апошнія шэсць старонак былі чыстымі і прызначаліся для адзнакаў аб замежных паездках. Дадамо яшчэ, што існаваў дыпламатичны пашпарт, які выдаваўся ўрадам БНР членам і прадстаўнікам урада Беларускай Народнай Рэспублікі.

Грамадзянскі пашпарт БНР аўтар адшукаў у Вільні ў архіве бібліятэкі Акадэміі навук Летувы.

Валењцін МАЗЕЦ

№

12.стравічан.

Ад імені

Беларускай Народнай Рэспублікі.

Au nom de la

République démocratique Blanche-Ruthénienne.

Im Namen der

Weißruthenischen Volksrepublik.

Пашпарт - Passepport - Reisepass

для
de
für

СВЯТЫЯ АЙЦЫ НЕ СПЫНЯЮЦА...

Пасля таго, як з Чырвонага касцёла ў Менску быў выселены Саюз кінематографістаў, які на вуліцы апынуўся Заслаўскі музэй, і навісла пагроза высялення з культавых будынкаў іншых установаў культуры, лідар БНФ Зянон Пазняк, відаць, не сцярпей і ў вадным зы Інтэрвію (СВАБОДА, № 11, 1991г.) назваў рэчы сваім іменам: «Я 25 гадоў жыцця аддаў ахове помніку гісторыі й культуры. Гэта было зынсільваючае змаганье з большавіцкім чыноўнікамі, з усёй гэтай д'ябальскай систэмай. І ведаце што зьдзіўляе? Праваслаўнае й каталіцкае сівятарства й краініцтва пальцам не паварушылі, каб дапамагчы беларускай інтэлігэнцыі і энтузіястам ратаваць ад разбуранын цэрквы, касцёлы, кляштары, крыжы, капліцы, могілкі. Калі што тут і засталося пасля большавікоў (а ў Менску, напрыклад, прыйшлося змагацца за кожны дом), то гісторыя павінна быць удзячная беларускай інтэлігэнцыі. Дарэчы, і атэстычнай таксама. У той самы час ксяндзы й папы сядзелі ціха, як мыши, і нават тлусцелі ад бяздзеяньня».

Праваслаўнае і каталіцкае сівятарства мочкі «праглынула» гэтыю заяву і працягвае наступ. Разбураныя храмы іх па-ранейшаму мала цікавіць. Каталікі, напрыклад, дамагаюцца касцёла ў Раубічах, у якім знаходзіцца музэй беларускага прыкладнога мастацтва, Езуіцкага калегіума ў Пінску, дадзенія якіх хадзяць ад бывшых апартаментаў.

А праваслаўная царква тым часам скіравала свае апэтыты на будынкі Полацкага гісторыка-культурнага запаведніка. У Брацкай школе, дзе цяпер размешчана адміністрацыя запаведніка і адзін з музэяў беларускага кнігадрукавання, епіскап Полацкі і Віцебскі Дзьмітрый мяркуе размежавацца з музэем і епархіяльную управу на 84 кабінеты. Адміністрацыя запаведніка даводзіць, што, паводле існуючага заканадаўства, пад адным дахам з музэем ня можа размежавацца ніякая іншая ўстанова. Епіскап Дзьмітрый падказвае выйсьце: раздзяліць музэй і епархіяльную управу «капітальнай стеною» — «заложіць двері и никаких проблем».

Гарадзкія ўлады пропануюць для епархіі адзін з трох двухпавярховых домаў. Епіскап Дзьмітрый адмаўляеца: царква, маўляў, ня хоча браць чужога. Адміністрацыя запаведніка пропаноўве дакументацію на былы эканамічны дом

паблizu Багаяўленскага сабора. Фундамант яго ўжо адкрыты і можна пачаць работы. Аднак епіскап Дзьмітрый адмаўляеца і ад гэтай пропановы. Такія варыянты не задавальняюць праваслаўную царкву, бо надыходзіць 1000-годзідзе Полацкай епархii і прымчаць гасцінічныя апартаменты.

Праблемы, звязаныя з гэтым юбілеем, абмяркоўваліся на нарадзе ў віцэ-прем'єра Міхаіла Дземчука. Апроч аст茫然ня закраналася і пытанне пра маёмасную спрэчку. Прынялі рашэнне на карысць царквы. Даведаўшыся пра гэта, адміністрацыя запаведніка тэрмінова пакаціла ў Менск і атрымала ад міністра культуры Яўгена Вайтовіча абязаныне, што «будынкі як належалі беларускай культуры, так і будуть належаць». Ва ўсякім разе, да таго часу, пакуль ня будзе адрестаўраваны Езуіцкі калегіум, куды зможа перабрацца запаведнік. Але царква будзе, відаць, дамагацца сваёй, і цалкам Магчымы, што паўторыча гісторыя з полацкай карціннай галерэй: пасля таго, як яе выселілі з Багаяўленскага сабора, яна па сёньняшні дзень ня мае памяшканья. Амаль 700 жывапісных твораў ляжаць ў сковішчах.

Епіскап Дзьмітрый дамагаецца таксама Сафійскага сабора, дзе зараз музэй гісторыі архітэктуры і ўнікальная зала арганной і камэрнай музыки. Епіскап жадае ператварыць Сафію ў катэдральны сабор і ўжо плянует што і куды тут перастаўіць. Магчымы, і алтар перакруціць на ўсход. І, пэўна, вырашыць таксама лёс чашска-аграна, нізкія рэгістры якога сталі прычынай «трэшыни ў здании».

На маё пытанне, ці згодзен епіскап Дзьмітрый правіць у Сафіі набажэнствы па чарзе з уніятамі, ён адказаў: «Давайте не будем іграцца с униатамі,

их здесь только 20 человек». Але, як вядома, Сафійскі сабор — гэта былая ўласнасць ня толькі праваслаўных, а і уніят. Некалі расейскі цар скарыстаў Сафію пад парахавы склад, які выбухнуў, развялішы сівятыню беларускага народу. Тады Сафію адбудавалі менавіта уніяты і правілі ў ёй свае набажэнствы амаль 250 гадоў. У свой час Сафія належала і каталікам, якія, як паведаміў у прыватнай размове арцыбіскуп Свяントак, цяпер на яе не прэтэндуюць. Значыць, калі ўлады ўсё ж перададуть Сафію праваслаўнай царкве, то магчымы сутыкнені з уніятамі, якія ня маюцца для малітвы. А пакуль што епіскап Дзьмітрый рыхтуеца праваслаўці ў Сафіі сівяточную літургію падчас сівятыння 1000-годзідзе Полацкай епархii.

Атака на Сафію пачалася на старонках мясцовай райгазеты. Праўда, пеўчыя Багаяўленскага саборау спачатку напісалі, што патрэбна пакінуць ўсё, як ёсьць. Але пасля таго, як «прапрацаваў» епіскап Дзьмітрый, у газэце з'явіўся новы ліст, дзе тыя ж пеўчыя і прыхаджане заяўлі, што яны жадаюць «перадачы нашай старажытнай праваслаўнай сівятыні, Сафійскага сабора, яго законаму гаспадару — Праваслаўнай Царкве». Далей прыводзяцца аргументы, якія, аднак, не адпавядаюць сапраўднікамі гісторыи. Аўтары ліста сіцьвярджают, што жыхары Полацка і Наваполацка «камаль усе, за рэдкім выключэннем, ці праваслаўныя, ці хрышчоныя» у Праваслаўнай Царкве атэсты, якія, абудзіўшыся ад атэстычнага наркозу, валам павалілі ў нашу царкву...» і далей: «Толькі ў нас, у праваслаўных вернікаў, заусёды ёсьць пачучыцё нацыянальны годнасці і сівядомасці сапраўдных гаспадароў. Таму мы і патрабуем: аддайце наша нам! Аддайце нам тое, што яшчэ засталося з нашага пасля сівятыні зыншчэння і рабаваньня!» Ду жа цікавы ліст!

Дарэчы, падчас сівятыння юбілею Полацкай епархii ў Менску будуць урачысты сустракаць Сівятую Лямпаду, якая націроўваецца зь Ерусаліма, са сівятым мясцінай, дзе ёсьць Уваскрасенская Сівятыня, якая належыць некалькім хрысціянскім канфесіям. Дык чому б не ператварыць і польскую Сафію ў сівятыну ўсіх беларусаў, дзе праваслаўныя, каталікі, уніяты змогуць правіць свае набажэнствы, а атэсты — слухаць арган, духоўную музыку.

Алесь ДАШЧЫНСКИ
Полацак - Менск

Прыгожаму заўсёды не шанцуе

У Горадні Беларускі музэй гісторыі рэлігіі, Гарадзенская каталіцкая парафія і Саюз палякаў Беларусі наладзілі навуковую канферэнцыю, прысьвечаную 600-годзідзе першага гарадзенскага касцёла, вядомага як Фара Вітаўта, які быў па-варварску зынішчаны ў 1961 годзе.

Касцёл быў закладзены князем Вітаўтам і лічыўся самым

вялікім і прыгожым у Вялікім княстве Літоўскім. Амаль два стагодзісці касцёл быў драўляным і толькі пры каралі Стэфане Баторыі стаў мураваным. Аднак уцэлым гісторыя яго была незайдзросная: ён часта гарэў, а пасля далучэння Беларусі да Расейскай імперыі быў перароблены ў праваслаўную царкву. У 1923 годзе яму зноў было вернута ablіца касцёла. Але пераробудова аказалася няўдалай. Свой канчатковы выгляд касцёл набыў у 1935

годзе і такім яго запомнілі гарадзенцы...

На канферэнцыі сярод іншых выступіў менскі археоляг Але́кс Крауцэвіч, які паведаміў, што неўзабаве пачнуцца раскопкі падмурка Фары Вітаўта, і сказаў, што касцёл павінен быць адноўлены, бо безъ яго «Горадня не сапраўдная Горадня». Яго слова былі сустрэтыя волескамі.

На канферэнцыі прысутнічалі беластоцкі ваявода і мэр Беластока, а таксама маскоўскі біскуп Тадэвуш Кандрусеўіч.

С.А.

На маё пытанне, ці згодзен епіскап Дзьмітрый правіць у Сафіі набажэнствы па чарзе з уніятамі, ён адказаў: «Давайте не будем іграцца с униатамі,

... і ВЫСЯЛЯЮЦЬ МУЗЭЙ НА ВУЛІЦУ

«СВАІМІ СІЛАМИ»

3-га красавіка разышаныя праваслаўныя верніцы захапілі адміністрацыйны будынак Беларускага дзяржаўнага музэю гісторыі рэлігіі ў Горадні. Па выношэнні на вуліцу мэблю і абарваўшы тэлефоны, яны захапілі кабінэты. Ні міліцыя, ні праکуратура, ні ўлады не перашкодзілі гвалтоўнай акцыі, якой кіравалі сівятары. Толькі

у канцы дня будынак быў апячатаны міліцыяй.

Акцыя сталася магчымай дзякуючы рашэнню аблівянікаму аб перадачы гэтага будынка Гарадзенскай праваслаўнай епархii. Цікава, што епіскап Валењцін прасіў перадаць яму архірэйскі дом. Аднак улады замест гэтага вырашылі выдзеліць «дом ігумены», высяліць на вуліцу навуковых супрацоўнікаў музэя, якому паграже закрыццё.

Праваслаўная царква дамагаеца маёмасці уніцай царквы, а разам з тым — ліквідацыі аднога з найлепшых нацыянальных музэяў.

П.Т.

Дырэктар Лідзкай музычнай вучэльні М.Бяровіч выдаў загад аб падвышэнні заробку на 10% выкладчыкам, якія праvodзяць падагагічную й выхаваўчую работу на беларускай мове.

С.М.

А.В.

ГІСТОРЫЯ І КУЛЬТУРА

СВАІБОДА

Горкі прысмак ад БТ

Хоць я ніколі не паліу, але спалучэнне літараў БТ мне заўсёды нагадвае пра беларускія цыгарэты, якія некалі вельмі хваліў мой бацька. Праўда, нідаўна ён прызнаўся, што яны яму і тады здаваліся гаркаватымі. Але гэта так, да слова. БТ ж у якасці Беларускага тэлебачанья выклікае ў мене супярэчлівія пачуцьці. Калі я даведваюся, што не на ўсім абшары Гарадзеншчыны можна прымаць ягоныя праграмы, мене гэта абурае. Але калі часам уключою беларускую тэлепраграму сам, такса ма вымушаны абураца ды іранізаваць — настолькі ўсё прымітываў.

Памятую, да нас на журфак прыходзіў на сустрэчу былы выпускнік Генадзь Бураўкін, распавяддаў пра тэлебачанье, якое ён якраз тады ўзначаліў. Паскардзіўся на тое, што да новага заходненямецкага тэлебастаўляння (у Менску пад час Алімпійскіх гульняў—80 адбываліся некаторыя футбольныя сустрэчы) безгаловыя маскоўскія чыноўнікі штосьці не закупілі, таму цяжка будзе яго выкарыстаць. Гаварыў таксама, што аператары баяца ўжываць усе эфекты імпартавай тэхнікі...

Ад таго часу аператары можа чамусі і навучыліся, але сама тэхніка ўжо састарэла. Дыктары болей не чытаюць навінаў, седзячы за трывунамі, але засталіся самі навіны пра вываз угнаеніні на палеткі. Застаўша і комплекс ніжэйшасці. Адзін з маладэ́наў(!), якім, здавалася б, павінна быць уласнікам праграмавага, бяз кроплі іроніі пытаваў: «Як гэта вы згадзіліся завітаць да нас у правінцыю?» Яму й нічым, што, магчыма, Беларусь і правінцыя, але ў даценінені, скажам, да Францыі, Люксэмбургу... А вось ужо Расея, у свой чарод, — правінцыя адносна Беларусі. Тому лягчынім было б спытаць маскоўца: «Як там у вас, у правінцыі, справы?»

Зрэшты, гэтыя мае слова — на болей як сумны жарт. Раней беларус ехаў цягніком да Масквы, каб набыць тамака кавалак сваёй беларускай кілбасы, і вяртаўся захоплены: у Маскве ёсць! Цяпер, дзеля інтэрнацыяналізму, на маскоўскіх ТБ запрашаша па-чытатэ праграму перадачаў на заўтра менскую дыктарку, і яна зъбіна, з трымценьнем у голасе гэта робіць. Добрая

дзядзькі зрабілі ласку — за- прасілі з правінцыі!

Глядзіш, бывае, БТ — і гэта карціць сказаць уголос дыктуру: хлопец, чаго нос павесіў?!

Хоць і добрыя яны хлопцы, але часыцам маюць выгляд кал-

гасных брыгадзіраў, у лепшым разе — вясковых інтэлігэнтаў.

Што яшчэ раздражняе, дык гэта нездольнасць да пошуку, адсутнасць прафесійнае фантазіі, прымітыванае малаваныне маскоўскіх тэлепраграмаў. Яскравы прыклад: Взгляд — Крок. Калі ўжо надумаліся вучыцца, дык хаша б у палякаў. Няма грошай на стажыроўку ў Варшаве? Накіруце тэлевізійную моладзь у Горадні, няхай з тыдзеня паглядзяць варшавскія праграмы.

Страшэнна абураюць русізы ў мове вядучых, не кажучы ўжо пра вымаўленыне.

Некаторыя прадацца па трыв- пяць-сем гадоў, ледзь ня кожны дзень выходзяць у тэлефір, і ўсё марна. Нават калі для цябе беларуская мова заста- ўцца ўсяго толькі службовая, падумай-хоча проста пра сваю прафесійную годнасць. Ты ак- тор і ты выходитшь на сцэну. Уключы ў сваёй галаве пэўны храномэтр: 15 хвілін, ці ўсё 30, ты размаўляеш выключна па-беларуску, а потым — як захочаш... Гэта мова не такая складаная, як эстонская або вугорская. На польскім тэлебачаны дыктара, які на здольны чыста гаварыць па-польску, даўно выгналі б. Гэта жа і на расейскім тэлебачаны. Беларускі ТБ — унікальнае выключэнне з правілу.

Маскоўскае тэлебачаныне, я бы яно не называлася: Усесаюзным або Астанкіна, заўсёды было й будзе ра- сейскім, гэта жа як берлінскае — німецкім. Зрэшты, часам па маскоўскім ТБ даводзіцца паглядзіць рэпартажы з Беларусі калегі Жука, якія маюць харкіт рапартаў і ад якіх чырвaneюць мае вузы: маўляў, бульбу выкапалі, плян выканалі, мяса ў Маскву адправілі... Праўда, Маскву зразу- мець можна, хочацца ж усьведамляць дзеля душэўнага камфорту, што ня ўсходы ўсё кепска, а ёсьце зацішыні куток, дзе калгасы, сацялізм і наво- гул — ўсё о'кэй. Але ці патрэбны нам, беларусам, падобны рэпартаж і падобнае тэлебачаныне? Калі ўзяць замежныя навіны, дык лепш атрымліваць іх ад таго ж Сі-Эн- Эн. Но, напрыклад, з тae ж

зрэшты, гэтыя мае слова — на болей як сумны жарт. Раней беларус ехаў цягніком да Масквы, каб набыць тамака кавалак сваёй беларускай кілбасы, і вяртаўся захоплены: у Маскве ёсць! Цяпер, дзеля інтэрнацыяналізму, на маскоўскіх ТБ запрашаша па-чытатэ праграму перадачаў на заўтра менскую дыктарку, і яна зъбіна, з трымценьнем у голасе гэта робіць. Добрая

дзядзькі зрабілі ласку — за- прасілі з правінцыі!

Хоць і добрыя яны хлопцы, але часыцам маюць выгляд кал-

гасных брыгадзіраў, у лепшым разе — вясковых інтэлігэнтаў.

Што яшчэ раздражняе, дык гэта нездольнасць да пошуку, адсутнасць прафесійнае фантазіі, прымітыванае малаваныне маскоўскіх тэлепраграмаў. Яскравы прыклад: Взгляд — Крок. Калі ўжо надумаліся вучыцца, дык хаша б у палякаў. Няма грошай на стажыроўку ў Варшаве? Накіруце тэлевізійную моладзь у Горадні, няхай з тыдзеня паглядзяць варшавскія праграмы.

Страшэнна абураюць русізы ў мове вядучых, не кажучы ўжо пра вымаўленыне.

Некаторыя прадацца па трыв- пяць-сем гадоў, ледзь ня кожны дзень выходзяць у тэлефір, і ўсё марна. Нават калі для цябе беларуская мова заста- ўцца ўсяго толькі службовая, падумай-хоча проста пра сваю прафесійную годнасць. Ты ак- тор і ты выходитшь на сцэну. Уключы ў сваёй галаве пэўны храномэтр: 15 хвілін, ці ўсё 30, ты размаўляеш выключна па-беларуску, а потым — як захочаш... Гэта жа і на расейскім тэлебачаны. Беларускі ТБ — унікальнае выключэнне з правілу.

Маскоўскае тэлебачаныне, я бы яно не называлася: Усесаюзным або Астанкіна, заўсёды было й будзе ра- сейскім, гэта жа як берлінскае — німецкім. Зрэшты, часам па маскоўскім ТБ даводзіцца паглядзіць рэпартажы з Беларусі калегі Жука, якія маюць харкіт рапартаў і ад якіх чырвaneюць мае вузы: маўляў, бульбу выкапалі, плян выканалі, мяса ў Маскву адправілі... Праўда, Маскву зразу- мець можна, хочацца ж усьведамляць дзеля душэўнага камфорту, што ня ўсходы ўсходы

кепска, а ёсьце зацішыні куток, дзе калгасы, сацялізм і наво- гул — ўсё о'кэй. Але ці патрэбны нам, беларусам, падобны рэпартаж і падобнае тэлебачаныне? Калі ўзяць замежныя навіны, дык лепш атрымліваць іх ад таго ж Сі-Эн- Эн. Но, напрыклад, з тae ж

зрэшты, гэтыя мае слова — на болей як сумны жарт. Раней беларус ехаў цягніком да Масквы, каб набыць тамака кавалак сваёй беларускай кілбасы, і вяртаўся захоплены: у Маскве ёсць! Цяпер, дзеля інтэрнацыяналізму, на маскоўскіх ТБ запрашаша па-чытатэ праграму перадачаў на заўтра менскую дыктарку, і яна зъбіна, з трымценьнем у голасе гэта робіць. Добрая

дзядзькі зрабілі ласку — за- прасілі з правінцыі!

Хоць і добрыя яны хлопцы, але часыцам маюць выгляд кал-

гасных брыгадзіраў, у лепшым разе — вясковых інтэлігэнтаў.

Што яшчэ раздражняе, дык гэта нездольнасць да пошуку, адсутнасць прафесійнае фантазіі, прымітыванае малаваныне маскоўскіх тэлепраграмаў. Яскравы прыклад: Взгляд — Крок. Калі ўжо надумаліся вучыцца, дык хаша б у палякаў. Няма грошай на стажыроўку ў Варшаве? Накіруце тэлевізійную моладзь у Горадні, няхай з тыдзеня паглядзяць варшавскія праграмы.

Страшэнна абураюць русізы ў мове вядучых, не кажучы ўжо пра вымаўленыне.

Некаторыя прадацца па трыв- пяць-сем гадоў, ледзь ня кожны дзень выходзяць у тэлефір, і ўсё марна. Нават калі для цябе беларуская мова заста- ўцца ўсяго толькі службовая, падумай-хоча проста пра сваю прафесійную годнасць. Ты ак- тор і ты выходитшь на сцэну. Уключы ў сваёй галаве пэўны храномэтр: 15 хвілін, ці ўсё 30, ты размаўляеш выключна па-беларуску, а потым — як захочаш... Гэта жа і на расейскім тэлебачаны. Беларускі ТБ — унікальнае выключэнне з правілу.

Маскоўскае тэлебачаныне, я бы яно не называлася: Усесаюзным або Астанкіна, заўсёды было й будзе ра- сейскім, гэта жа як берлінскае — німецкім. Зрэшты, часам па маскоўскім ТБ даводзіцца паглядзіць рэпартажы з Беларусі калегі Жука, якія маюць харкіт рапартаў і ад якіх чырвaneюць мае вузы: маўляў, бульбу выкапалі, плян выканалі, мяса ў Маскву адправілі... Праўда, Маскву зразу- мець можна, хочацца ж усьведамляць дзеля душэўнага камфорту, што ня ўсходы ўсходы

кепска, а ёсьце зацішыні куток, дзе калгасы, сацялізм і наво- гул — ўсё о'кэй. Але ці патрэбны нам, беларусам, падобны рэпартаж і падобнае тэлебачаныне? Калі ўзяць замежныя навіны, дык лепш атрымліваць іх ад таго ж Сі-Эн- Эн. Но, напрыклад, з тae ж

зрэшты, гэтыя мае слова — на болей як сумны жарт. Раней беларус ехаў цягніком да Масквы, каб набыць тамака кавалак сваёй беларускай кілбасы, і вяртаўся захоплены: у Маскве ёсць! Цяпер, дзеля інтэрнацыяналізму, на маскоўскіх ТБ запрашаша па-чытатэ праграму перадачаў на заўтра менскую дыктарку, і яна зъбіна, з трымценьнем у голасе гэта робіць. Добрая

дзядзькі зрабілі ласку — за- прасілі з правінцыі!

Хоць і добрыя яны хлопцы, але часыцам маюць выгляд кал-

гасных брыгадзіраў, у лепшым разе — вясковых інтэлігэнтаў.

Што яшчэ раздражняе, дык гэта нездольнасць да пошуку, адсутнасць прафесійнае фантазіі, прымітыванае малаваныне маскоўскіх тэлепраграмаў. Яскравы прыклад: Взгляд — Крок. Калі ўжо надумаліся вучыцца, дык хаша б у палякаў. Няма грошай на стажыроўку ў Варшаве? Накіруце тэлевізійную моладзь у Горадні, няхай з тыдзеня паглядзяць варшавскія праграмы.

Страшэнна абураюць русізы ў мове вядучых, не кажучы ўжо пра вымаўленыне.

Некаторыя прадацца па трыв- пяць-сем гадоў, ледзь ня кожны дзень выходзяць у тэлефір, і ўсё марна. Нават калі для цябе беларуская мова заста- ўцца ўсяго толькі службовая, падумай-хоча проста пра сваю прафесійную годнасць. Ты ак- тор і ты выходитшь на сцэну. Уключы ў сваёй галаве пэўны храномэтр: 15 хвілін, ці ўсё 30, ты размаўляеш выключна па-беларуску, а потым — як захочаш... Гэта жа і на расейскім тэлебачаны. Беларускі ТБ — унікальнае выключэнне з правілу.

Маскоўскае тэлебачаныне, я бы яно не называлася: Усесаюзным або Астанкіна, заўсёды было й будзе ра- сейскім, гэта жа як берлінскае — німецкім. Зрэшты, часам па маскоўскім ТБ даводзіцца паглядзіць рэпартажы з Беларусі калегі Жука, якія маюць харкіт рапартаў і ад якіх чырвaneюць мае вузы: маўляў, бульбу выкапалі, плян выканалі, мяса ў Маскву адправілі... Праўда, Маскву зразу- мець можна, хочацца ж усьведамляць дзеля душэўнага камфорту, што ня ўсходы ўсходы

кепска, а ёсьце зацішыні куток, дзе калгасы, сацялізм і наво- гул — ўсё о'кэй. Але ці патрэбны нам, беларусам, падобны рэпартаж і падобнае тэлебачаныне? Калі ўзяць замежныя навіны, дык лепш атрымліваць іх ад таго ж Сі-Эн- Эн. Но, напрыклад, з тae ж

зрэшты, гэтыя мае слова — на болей як сумны жарт. Раней беларус ехаў цягніком да Масквы, каб набыць тамака кавалак сваёй беларускай кілбасы, і вяртаўся захоплены: у Маскве ёсць! Цяпер, дзеля інтэрнацыяналізму, на маскоўскіх ТБ запрашаша па-чытатэ праграму перадачаў на заўтра менскую дыктарку, і яна зъбіна, з трымценьнем у голасе гэта робіць. Добрая

дзядзькі зрабілі ласку — за- прасілі з правінцыі!

Хоць і добрыя яны хлопцы, але часыцам маюць выгляд кал-

гасных брыгадзіраў, у лепшым разе — вясковых інтэлігэнтаў.

Што яшчэ раздражняе, дык гэта нездольнасць да пошуку, адсутнасць прафесійнае фантазіі, прымітыванае малаваныне маскоўскіх тэлепраграмаў. Яскравы прыклад: Взгляд — Крок. Калі ўжо надумаліся вучыцца, дык хаша б у палякаў. Няма грошай на стажыроўку ў